

Ο ΣΥΡΙΖΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Προς ένα ριζοσπαστικό κίνημα πολιτικής συμμετοχής

Του Στέφανου Δημητρίου*

Ο όρος «πολιτικό σύστημα» είναι ασαφής. Προϋποθέτει την έννοια «πολίτευμα», χωρίς να ταυτίζεται με αυτήν. Αναφέρεται στην οργάνωση και την άσκηση της πολιτικής εξουσίας. Το πολιτικό σύστημα είναι έννοια αφορώσα την άσκηση και την κατανομή της πολιτικής εξουσίας σε σχέση και με άτυπα κέντρα, όπως είναι κύκλοι συμφερόντων, π.χ. οι θύλακοι εξουσίας των ΜΜΕ.

Το πολιτικό σύστημα δεν μπορεί να προσδιοριστεί χωρίς την αναζήτηση και την εξέταση του εκάστοτε πραγματικού κέντρου της πολιτικής εξουσίας. Η σπουδαιότητα της έννοιας έγκειται στο ότι και η έννοια «πολίτευμα» και η έννοια «κυβερνητικό σύστημα» προσδιορίζονται, ως προς τη λειτουργία τους, από την έννοια του πολιτικού συστήματος. Αυτό δεν σημαίνει ότι οι δύο πρώτες έννοιες χάνουν τη νοηματική τους αυτοτέλεια. Σημαίνει ότι ο συσχετισμός τους με το πολιτικό σύστημα επιτρέπει να κατανοήσουμε καλύτερα τη λειτουργία του πολιτεύματος, ιδίως σε περιόδους κρίσης.

Πολιτική υποαντιπροσώπηση

Έχει καταφανεί η κατάργηση της αυτονομίας της πολιτικής απέναντι στα οικονομικά, επιχειρηματικά συμφέροντα. Είναι αποτέλεσμα της πολιτικής που άσκησαν η Ν.Δ. και το ΠΑΣΟΚ και των πελατειακών σχέσεων που δημιούργησαν, δημιουργώντας έτσι θυλάκους ασύδοτης διαφθοράς. Η κρίση του πολιτικού συστήματος έχει μετατραπεί και σε κρίση της αντιπροσώπησης. Ακριβέστερα, αφορά την πολιτική υποαντιπροσώπηση. Αυτή η κρίση δεν είναι απλώς κρίση της πολιτικής, είναι κρίση της ίδιας της δημοκρατίας και της λαϊκής κυριαρχίας. Περιλαμβάνει και τους αντιπροσωπευτικούς θεσμούς και τους άμεσοδημοκρατικούς και αυτούς που αφορούν την πολιτική συμμετοχή. Περιλαμβάνει δηλαδή το κοινοβούλιο, την εκτελεστική εξουσία, το φαύλο κομματικό σύστημα, την αυτοδιοίκηση, τα χειραγωγούμενα συνδικάτα. Η κοινωνική εξαθλίωση οδηγεί στην πολιτική υποαντιπροσώπηση, σε συνδυασμό με την απαξίωση της πολιτικής ή, ακριβέστερα, την «αποπολιτικοποίηση της».

Το καταρρέον πολιτικό σύστημα δείχνει πώς και γιατί οργανώθηκε και κατανεμήθηκε η πολιτική εξουσία μέσα από αυτούς τους θυλάκους. Αυτοί οι θύλακες μετατράπηκαν σε καθεστώς που περιλαμβάνει ιδιοκτήτες ΜΜΕ και άλλους επιχειρηματίες διαπλεκόμενους με μεγάλο μέρος του πολιτικού κόσμου. Αυτό το καθεστώς οδήγησε σε κοινωνικό και παραγωγικό έλλειμμα, καθώς και στη συρρίκνωση της δημοκρατίας. Η υπέρβαση του σάπιου πολιτικού συστήματος προϋποθέτει τη διεύρυνση της πολιτικής συμμετοχής.

Συνεπώς, εμείς, ως ΣΥΡΙΖΑ, θα πρέπει να επιτύχουμε τον ανακαθορισμό της ουσίας της πολιτικής ως επιδίωξης του γενικού συμφέροντος, στο πεδίο της δημοκρατίας. Αυτό σημαίνει ότι προτάσσουμε, παράλληλα με τη δίκαιη κοινωνική αναδιανομή, και την ανακατανομή της πολιτικής εξουσίας. Ως προς αυτό, η νίκη μας στην περιφέρεια Αττικής, αλλά και στο δήμο Αθηναίων –θεωρώ νίκη την επίδοση του υποψηφίου μας– και αλλού,



είναι εξόχως σημαντικές. Είναι εφελθρία για τη συγκρότηση ενός ριζοσπαστικού κινήματος πολιτικής συμμετοχής, που θα αποσκοπεί στη μείωση της πολιτικής υποαντιπροσώπησης. Στόχος του είναι η ανακατανομή της πολιτικής εξουσίας. Πυρήνες του ανευρίσκονται ήδη στα δίκτυα κοινωνικής αλληλεγγύης, τα οποία αποτελούν πεδίο ριζοσπαστικοποίησης πολιτών.

Η ανακατανομή της πολιτικής εξουσίας προϋποθέτει τη μείωση της πολιτικής υποαντιπροσώπησης. Η πολιτική της Ν.Δ. και του ΠΑΣΟΚ επέφερε τον αποκλεισμό μεγάλο μέρος της κοινωνίας. Η κατάργηση των Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας, που συνταγματικώς υπάγονται στη σφαίρα της συλλογικής αυτονομίας, η αποσάθρωση της τοπικής αυτοδιοίκησης από τον κομματικό παρασιτισμό της Ν.Δ. και του ΠΑΣΟΚ, η παρασιτική λειτουργία των κρατικών συντηρούμενων ΜΜΕ, η υποκατάσταση της νομοθετικής εξουσίας από την εκτελεστική, αλλά και η αποστροφή του Σαμαρά για την εκλογική έκφραση της λαϊκής βούλησης, ώστε να αντιμετωπιστεί η δυσάρεστη εκλογική αποτέλεσμα και λαϊκής νομιμοποίησης, είναι γνωρίσματα της αλλοίωσης του πολιτεύματος. Το καθεστώς των συμφερόντων, που ελέγχει την άτυπη οργάνωση και κατανομή της πολιτικής εξουσίας, περιορίζοντας την πολιτική αντιπροσώπηση, διευρύνει τα όρια της ισχύος του. Αποτέλεσμα είναι η κρίση ουσιαστικής, πολιτικής νομιμοποίησης για την κυβέρνηση, που ασκεί πολιτική πατρωνίας υπέρ των μαυραγορίτικων συμφερόντων.

Το πρόβλημα της πολιτικής και κοινωνικής ηγεμονίας

Αυτό το καθεστώς και το παλιό πολιτικό σύστημα αντιμετωπίζονται μόνο από ένα ριζοσπαστικό κίνημα πολιτικής συμμετοχής. Ένα τέτοιο κίνημα πρέπει να είναι προτεραιότητα του ΣΥΡΙΖΑ και της πολιτικής των συμμαχιών του. Μόνο έτσι επιτυγχάνεται ο αναβαθμισμός της υπαρκτής πολιτικής μας πρωτοκαθεδρίας σε πολιτική και κοινωνική ηγεμονία. Η ανάπτυξη αποτιμάται με γνώμονα και το κατά κεφαλήν εισόδημα και την κατανομή του εισοδήματος, την ανασυγκρότηση της παραγωγικής βάσης, τη δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης και τη διεύρυνση της συμμετοχής των λαϊκών στρωμάτων στο αυξανόμενο εθνικό εισόδημα. Αυτά δεν μπορούν να γίνουν χωρίς την ανακατανομή της πολιτικής ισχύος και την αύξηση της πολιτικής



Ένα ριζοσπαστικό κίνημα πολιτικής συμμετοχής θα επανορίσει την πολιτική ως ριζοσπαστική διακύβευση και θα στηρίξει τον ΣΥΡΙΖΑ των μεγάλων θεσμικών και κοινωνικών αλλαγών και της κυβερνητικής προοπτικής.

συμμετοχής.

Το ριζοσπαστικό κίνημα πολιτικής συμμετοχής, με φορέα τον ΣΥΡΙΖΑ, θα διεκδικήσει την αξιοποίηση του ανθρωπίνου κεφαλαίου, η ενίσχυση του οποίου συνιστά και στόχο και μέσο της ανάπτυξης. Θα διεκδικήσει ενίσχυση της παιδείας και της υγείας ως κύριες επενδύσεις. Αυτό το κίνημα χρειάζεται την αναδιοργάνωση του συνδικαλιστικού κινήματος. Χρειάζεται την τοπική αυτοδιοίκηση, ξεκινώντας από τον πυρήνα της σύστασης και εκδήλωσης της πρωταρχικής εξουσίας των πολιτών – την πρωτόβθμια αυτοδιοίκηση – και φτάνοντας μέχρι τις περιφέρειες. Η πολιτική μας για την αυτοδιοίκηση θα κριθεί και με αυτόν τον γνώμονα.

Τι κίνημα χρειαζόμαστε

Χρειαζόμαστε κίνημα που να αποσκοπεί στη ριζοσπαστική αναδιανομή της πολιτικής εξουσίας, σε όλα τα επίπεδα, ως διατράνωση του αιτήματος για ουσιαστική πολιτική και κοινωνική ισότητα και κοινωνική δικαιοσύνη. Αυτό το κίνημα θα διεκδικήσει τον ανακαθορισμό και τη διεύρυνση των προϋποθέσεων πολιτικής συμμετοχής. Θα αμφισβητήσει την απονομιμοποίηση της πολιτικής. Θα στηρίξει το πρόγραμμά μας για θεσμικούς κοινωνικούς ελέγχου και άμεσης δημοκρατίας. Θα διεκδικήσει – με πολιτικό φορέα τον ΣΥΡΙΖΑ – την ανακατανομή της πολιτικής ισχύος, από το καθεστώς των συμφερόντων και το υπερρετικό του πολιτικό προσωπικό, στην κοινωνία και τους πολίτες, δηλαδή στην πολιτική ως έκφραση του γενικού

συμφέροντος, στο πεδίο της δημοκρατίας.

Αυτή πρέπει να είναι η ουσία της πολιτικής μας στρατηγικής και της κυβερνητικής μας πρότασης. Ο ΣΥΡΙΖΑ, για να κερδίσει την ηγεμονία, θα πρέπει να σκοπεύει στην αποκατάσταση της αυτονομίας της πολιτικής από το καθεστώς των συμφερόντων και τα πελατειακά δίκτυα διαφθοράς, ώστε το πεδίο της πολιτικής να καταστεί αυτόνομος χώρος για τη λήψη αποφάσεων που καθορίζουν τη ζωή των πολιτών.

Η πολιτική, ως άσκηση του γενικού συμφέροντος, στο πεδίο της δημοκρατίας, είναι ο στόχος του ΣΥΡΙΖΑ. Ακόμη και αν σχηματίσουμε κυβέρνηση, αυτό δεν συνεπάγεται αυτόχρονα και άσκηση εξουσίας, εφόσον η τελευταία θα ελέγχεται από το καθεστώς των συμφερόντων, που ορίζουν το πολιτικό σύστημα και την κατανομή της εξουσίας. Τι θα κάνουμε τότε; Θα πάμε με τα νερά τους; Για να συγκρουστούμε με αυτό το «παλιό καθεστώς», το οποίο δεν θα παραιτηθεί από την οργάνωση και την κατανομή της πολιτικής εξουσίας, μέσω των άτυπων κέντρων του, θα χρειαστεί να συγκροτήσουμε νέο μοντέλο δημοκρατίας, ικανό να χωρέσει το μοντέλο μετάβασης που χρειαζόμαστε, ώστε να αχθούμε στην κοινωνική και παραγωγική ανασυγκρότηση, τη φορολογική και δικαιοδική μεταρρύθμιση και τη δίκαιη διανομή. Η τελευταία προϋποθέτει την αναδιανομή της πολιτικής ισχύος, το ριζοσπαστικό κίνημα πολιτικής συμμετοχής.

Η επίκληση της λαϊκής κυριαρχίας, ως κανονιστικής αρχής της δημοκρατίας, θα είναι απαραίτητη, επειδή η πολιτική είναι και διακύβευση, επειδή θα χρειαστεί η λαϊκή στήριξη, επειδή αυτή προϋποθέτει την ηγεμονία, επειδή θα διακυβευτεί η ανακατανομή της πολιτικής ισχύος, παντού. Χωρίς αυτήν και το κίνημα πολιτικής συμμετοχής, δεν θα έχουμε την εμπιστοσύνη του λαού. Έτσι θα καθοριστούν το εύρος και η δυναμική των απαραίτητων συμμαχιών μας. Γι' αυτό χρειάζεται ένα ριζοσπαστικό κίνημα πολιτικής συμμετοχής: επειδή αυτό θα επανορίσει την πολιτική ως ριζοσπαστική διακύβευση, επειδή θα στηρίξει τον ΣΥΡΙΖΑ των μεγάλων θεσμικών και κοινωνικών αλλαγών και της κυβερνητικής προοπτικής.

* Ο Στέφανος Δημητρίου διδάσκει Πολιτική Φιλοσοφία στον Τομέα Φιλοσοφίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.